

01/2021

ELÄKETURVAKESKUKSEN TUTKIMUKSIA

TIIVISTELMÄ

Ilari Ilmakunnas, Kati Kuitto, Susan Kuivalainen,
Aart-Jan Riekhoff ja Janne Salonen

Nuorten työskentely ja eläkkeen karttuminen vuosien 2005 ja 2017 eläkeuudistusten näkökulmasta

Nuorten työssäkäynti on merkityksellistä paitsi nuorten itsenäistymiskehityksen, opiskeluaikojen, työllisyystavoitteiden myös eläketurvan kannalta. Nuorten työskenteleminen on viime vuosina yhä vahvemmin nivoutunut osaksi työeläkejärjestelmää. Vuosien 2005 ja 2017 eläkeuudistuksissa työeläkkeen karttuminen säädettiin alkamaan aiempaa nuoremmalla iällä tapahtuvasta työskentelystä. Vuoden 2017 alusta palkkatyöstä on kertynyt työeläkettä seuraavan kuukauden alusta alkaen henkilön täytettyä 17 vuotta. Vuoden 2005 eläkeuudistuksessa eläkkeen karttumisen alaikäraja laski 23 ikävuodesta 18 ikävuoteen. Kyseisten uudistusten vaikutuksia eläkekarttumiin ei ole juurikaan arvioitu. Teema on tärkeä laajemminkin, sillä nuorten työmarkkinakiinnittyminen vaikuttaa myöhempään työuraan ja ansioihin.

Tutkimuksessa tarkastellaan Eläketurvakeskuksen kattavien rekisteritietojen avulla, kuinka tyypillistä nuorten työskentely on sekä sitä, miten keskeiset taustatekijät ovat yhteydessä työskentelemiseen. Lisäksi tarkastellaan, missä määrin työskentelevät nuoret tekevät töitä ja kuinka paljon he ansaitsevat. Aineisto mahdollistaa nuorten työskentelemisen tarkastelemisen yksittäisten ikävuosien tasolla. Tutkimus keskittyy erityisesti vuoden 2019 tilanteeseen ja täten tutkimus tarjoaa ajantasaisen katsauksen nuorten työskentelemisestä. Viime vuosina tapahtuneita muutoksia työskentelyn yleisyydessä havainnollistetaan vertaamalla eri syntymäkohorttien työskentelyä ikä-

vuosittain. Tutkimuksessa nuorilla viitataan 17–22-vuotiaisiin. Tämän rajauksen taustalla ovat eläkeuudistukset, joiden vaikutukset ovat koskeneet nimenomaan tämän ikäryhmän työeläkekattumia. Sekä 17-vuotiaiden että 18–22-vuotiaiden osalta havainnollistetaan, kuinka paljon kyseisinä ikävuosina työskennellään ja kuinka paljon työskentelemisestä kertyy eläkettä.

Valtaosa nuorista työskentelee, mutta suurella osalla vuosiansiot ovat pieniä

Tulokset osoittavat, että useimmat nuoret työskentelevät ainakin jonkin verran jo hyvin varhaisessa vaiheessa elämänsä kulkua. 19-vuotiaista noin 76 prosenttia työskenteli ainakin hieman vuonna 2019 ja 22-vuotiaista jo hieman yli 80 prosenttia. Toisin sanoen valtaosa saa kokemusta työskentelystä ja työelämästä nuorella iällä. Nuorilla – etenkin alle 20-vuotiailla – korostuu kesäajan työskentely. Toisaalta tutkimus myös osoittaa, että nuorten työskentelemisessä ei ole kyse vain kesäajan työskentelystä.

Nuorilla – erityisesti alle 19-vuotiailla – vuosiansiot ovat keskimäärin varsin pieniä. Ikävuosien 18 ja 22 välillä pienimpiä ja suurimpia ansiota saavien väliset suhteelliset erot vuosiansioissa kaventuvat. Tämä johtuu ennen kaikkea hyvin pienistä ansioista saavien määrän vähenemisestä. Työskentelevien nuorten keskimääräiset työskentelykuukaudet kalenterivuoden aikana kasvavat iän mukaan. Tätä selittää toisaalta vain muutaman kuukauden työskennelleiden osuuden väheneminen, mutta toisaalta myös 10–12 kuukautta työskennelleiden osuuden kasvu.

Nuoret naiset työskentelevät nuoria miehiä useammin

Tulosten perusteella nuoret naiset työskentelevät useammin kuin nuoret miehet. Ero kuitenkin pienenee iän myötä. Tämä johtuu toisaalta siitä, että miehillä työskentely yleistyy iän mukaan sekä toisaalta siitä, että naisten työskentelyn yleisyys ei juuri muutu ikävuosien 20–22 aikana. Työskentelykuukausien lukumäärän perusteella sukupuolieroa ei enää ole 22-vuotiailla. Eroa työskentelykuukausissa on kuitenkin läpi ikävuosien 17–22 sen suhteen, tehdäänkö ne julkisella vai yksityisellä sektorilla: nuoret naiset työskentelevät nuoria miehiä yleisemmin julkisella sektorilla. Kuitenkin valtaosa sekä nuorista miehistä että nuorista naisista työskentelee yksityisellä sektorilla. 18–22-vuotiaissa miehet ovat yliedustettuja suurempia ansiotuloja saavien joukossa.

Maahanmuuttajataustaiset nuoret työskentelevät harvemmin kuin suomalaistaustaiset. Miehillä ero suomalais- ja maahanmuuttajataustaisten välillä työskentelyn yleisyydessä laskee ikävuosien 18–22 aikana, mutta naisilla ei erossa juuri tapahdu muutosta. Tulosten perusteella suomalaistaustaisiin verrattuna maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat yliedustettuina heissä, joiden ansiotulot ovat pienet.

1990-luvun lopussa syntyneet työskennelleet nuorella iällä muuta 1990-luvulla syntyneitä enemmän

Vuosina ennen koronapandemiaa Suomessa vallinnut merkittävä työllisyyskasvu näyttää heijastuneen nuorten työskentelemiseen siten, että 1990-luvun lopussa syntyneillä nuorilla työskentely on ollut varsin yleistä. Vuosina 1997–2000 syntyneet ovat työskennelleet viimeisimmän tarkastelussa olleen ikävuotensa aikana yleisemmin kuin vuosina 1992–1996 syntyneet samassa iässä. Nämä erot havainnollistavat, että taloudellisella suhdanteella sinä ajankohtana, jolloin nuoret tulevat työmarkkinoille, voi olla merkittäviä vaikutuksia nuorten työskentelyn yleisyyteen.

Eläkeuudistukset ovat hyödyttäneet nuoria, joskin eläkekattumat tyypillisesti pieniä

Tutkimuksessa arvioitiin, kuinka paljon eläkettä nuorille karttuu niiden ikävuosien aikana, joihin vuosien 2005 ja 2017 eläkeuudistukset ovat vaikuttaneet. Vuoden 2017 eläkeuudistuksen eläkekattuman alaikärajan laskemisella 18 ikävuodesta 17 ikävuoteen on odotetusti ollut vain hyvin pieni vaikutus eläkekattumiin. Vaikka yli puolet nuorista työskentelee edes hieman olleessaan 17-vuotiaita, ovat työskentelykuukausien lukumäärä ja ansiot keskimäärin hyvin pieniä. Mediaanieläkekattuma kaikilla vuonna 2000 tai 2001 syntyneillä 17-vuotiailla oli 0,6 euroa ja työskennelleillä 1,8 euroa kuukautta kohden. Muutamalla prosentilla nuorista eläkekattuma 17-vuotiaana tapahtuneesta työskentelystä oli yli kymmenen euroa kuukautta kohden.

Vuoden 2005 eläkeuudistus, jossa eläkekattuman alaikäraja laskettiin 23 ikävuodesta 18 ikävuoteen, on vaikuttanut valtaosan nuorista eläkekattumaan. Syntymäkohorteissa 1992–1996 keskimäärin vain vajaa yhdeksän prosenttia ei työskennellyt lainkaan ikävuosina 18–22. Enintään puoli vuotta työskennelleitä oli keskimäärin noin yhdeksän prosenttia syntymäkohortista, 7–12 kuukautta työskennelleitä vajaa yhdeksän prosenttia, enemmän kuin vuoden, mutta enintään kaksi vuotta työskennelleitä vajaa 19 prosenttia, enemmän kuin kaksi vuotta, mutta enintään neljä vuotta työskennelleitä noin 38 prosenttia ja yli neljä vuotta työskennelleitä noin 16 prosenttia. Vuonna 1996 syntyneillä 18–22-vuotiaana saaduista ansioista kertyneen eläkkeen mediaani oli kaikilla syntymäkohorttilaisilla noin 42 euroa ja työskennelleillä noin 47 euroa kuukautta kohden. Eniten ansainneessa kymmenessä prosentissa kyse oli yli 120 euron eläkekattumasta kuukautta kohden.

Valtaosa nuorista työskentelee jossain vaiheessa ikävuosien 17–22 aikana. Täten tehdyt muutokset eläkekattuman alaikärajaan tulevat näkymään suurimman osan nuorista työeläkkeissä. Kaiken kaikkiaan varhaisen työuran huomioiminen eläkekattumassa omalta osaltaan tuo turvaa erilaisia myöhempiä urakatkoksia varten. Myös yhdenvertaisuuden kannalta on hyvä, että koko työura tulee huomioiduksi työeläkkeessä.

Nuorten työskentely ja eläkkeen karttuminen vuosien 2005 ja 2017 eläkeuudistusten näkökulmasta

Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 01/2021

www.julkari.fi > [Eläketurvakeskus](#) > [Julkaisut](#) > [Hae julkaisun nimellä]

ISBN 978-951-691-328-8 (PDF)

ISSN 1798-7482 (verkkojulkaisu)

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puhelin 029 41120
Faksi 09 148 1172

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Telefon 029 41120
Fax 09 148 1172

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 Eläketurvakeskus
Finland
Phone +358 29 41120
Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi
> julkaisut